

**POLSKA
MACIERZ
SZKOLNA**

Konferencja nauczycieli polskich szkół sobotnich Londyn, 9 lipca 2016

Projekt jest współfinansowany ze środków finansowych otrzymanych od Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach konkursu na realizację zadania: „Organizowanie kolonii i innych form letniego wypoczynku dzieci i młodzieży polonijnej oraz doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzących nauczanie języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim za granicą”

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

OŚRODEK DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI
STOWARZYSZENIE NAUCZYCIELI
POLSKICH SZKÓL SOBOTNICH

Język ojczysty - edukacja
przez legendy, baśnie i poezję – co
przeszłość opowiedzieć może dziś –
historie które przybliżają ojczyznę.

dr Agnieszka Przychodzka-Dziekońska

Ojczyzna

- Ziemia matki – najbliższa przestrzeń
- Ziemia ojca – przestrzeń ojczyzny, języka i kultury.
- Bogactwa jakie wnoszą w nasze życie
 - matka
 - ojciec

- Język ojczysty - edukacja przez legendy, baśnie i poezję – co przeszłość opowiedzieć może dziś – historie które przybliżają ojczyznę.
- Język ojczysty jako przestrzeń komunikacji i dziedzictwa narodowego.
- Troska i dbałość o porozumienie pokoleń przez wytwarzanie więzi językowej i rozwijanie myślenia twórczego.

Legenda

„To, co winno być przeczytane”

Baśnie

obrazy symboliczne o
procesach przemiany duchowej

„Rzeczywistość duszy i rzeczywistość baśni dopełniają się i tłumaczą nawzajem, osobno są niepełne i niezrozumiałe. Gdy się spotykają tworzą całość. (...) Znane są porównania symbolu do przełamanej monety, przedartego na pół banknotu, do złamanego pierścienia itp. Połówki nie mają wartości, są zniszczonymi rzeczami, ale gdy się spotkają, w jednej chwili tworzą znaczącą całość i znak rozpoznania. Nastaje długo oczekiwany dzień spotkania. Dusza spotyka wreszcie swój sposób wypowiedzi, swój obraz, swoją drugą połowę. (...) Baśń jest poważnym argumentem w sporze o realność rzeczywistości psychicznej.”

J. Wais, Ścieżki baśni. Symboliczne wędrówki do wnętrza duszy, Warszawa, ENETEIA Wydawnictwo Psychologii i Kultury 2006, s 47-48.

- Lokalne przestrzenie istnienia a wymiar narodowy.
- Fikcja i fantazja – co najbardziej przemawia do dzieci.
- Rozwijanie patriotyzmu lokalnego przez literaturę – poetów miast i przestrzeni małych ojczyzn – np. Józef Czechowicz.

To legendy, ich ustny przekaz pierwotnie zaznaczał **drogi ludzkich poszukiwań** siebie w świecie. One były drogowskazem i pierwszą ideą wartościującą ludzkie czyny.

Bliskie **mitom i baśniom**, wyraźnie się od nich oddzielają,

W legendzie występuje zastosowanie kategorii estetyki, niosących celowe oddziaływanie na odbiorcę;

- **katharsis**, wzbudzanie litości i trwogi, a zarazem „oczyszczanie” i wyzwalamie się z nich przez przeżycie,
- **mimesis**, naśladowanie rzeczywistości, przedstawianie jej piękniejszą, lub brzydszą niż jest w rzeczywistości, ukazywanie tylko ogólnych rzeczy i zdarzeń, bo te istotne są dla wszystkich odbiorców, przedstawianie sytuacji nie faktycznych a prawdopodobnych, całość wyrazu ważniejsza niż szczegóły, skierowanie nie na odwzorowanie, a na oddanie wartości elementarnych.

Legenda pokazuje:

- niezmiennosc wartości swiata ludzkiego
- stalosc i poszukiwanie sensu zycia czlowieka
- poszukiwanie miłości, jako najwiekszej wartosci istnienia.

Odszukanie wybranki serca, staje się odnalezieniem własnego miejsca na ziemi.

„Bo czy podobna szybkimi stopami przemierzyć wąziutkie chodniki zaułków, przy których dom patrzy domowi przeciwległemu z bliska w twarz, gdzie arki klamrami spinają mur z murem, gdzie skarpa wysuwa się na chodnik pochyła, wysoka, niby noga olbrzyma w dostojnej pozie zastygłego.

Powolność, spokój, echo niepowrotności czasów sprawiają wspólnie, że po starym mieście chodzimy cicho, poważnie. A chodząc tak, przystając, na piętra, załomy, cienie, napisy patrząc, ani wiemy, kiedy i jak zaczyna do nas mówić dusza starych kątów. Słuchajmy.”

„Fantastyka codzienności ma w sobie coś narkotycznego i kto raz zagłębił się w jej martwym, słonym jeziorze, nieprędko i niełatwo wyjdzie na brzeg. Pisarze jej poddani mają do pokonania straszliwą trudność: muszą przecież wyrazić to samo a nie to samo, codzienność a niecodzienną.”

J. Czechowicz *Wyobraźnia stwarzająca*, opracował T. Kłak, Lublin 1972, s.237.

„To przestrzeń tego co jest, co istnieje, co wypełnia, oraz przestrzeń miejsc pustych. I w przeciwieństwie do formuły sera szwajcarskiego, gdzie puste miejsce nie daje smaku, w Lublinie miejsca te znaczą. A może nawet mówią jeszcze bardziej niż te wypełnione. Tak się złożyło - i to jest przestrzeni lubelskiej właściwość podstawowa, że właśnie miejsca centralne, o największej nośności semantycznej i semiotycznej są dzisiaj puste.”

Profesor nazywa Lublin - miejscem miejsc.

Pomyślmy o Polsce – miejscu miejsc dla Polaków.

Panas W. i Sulisz W. *Lublin jest księgą.*, w: „Na przykład” 1997, nr.48.

„Axis Mundi, oś kosmiczna, kolumna niebios, pępek świata, sakralne, duchowe centrum, punkt orientacyjny i stabilizujący światowy porządek. Czyli to, co sprawia, że świat jest Kosmosem, to, co broni przed chaosem. Mówiąc ściśle, dwa środki świata i dwa światowe pępki, dwie osie kosmiczne. Chrześcijańska, katolicka, Axis Mundi na górze, a na dole chasydzka Jesod, bo tak po hebrajsku określa się fundament świata, odpowiednik łacińskiej Axis Mundi.”

Władysław Panas *Brama*, w; J.P. Hudzik i J. Mizińska, *Pamięć miejsce obecność, Współczesne refleksje nad kulturą i ich implikacje pedagogiczne*. Wydawnictwo UMCS, Lublin 1997.

„Baśń mówi: nie bój się, doświadcz naprawdę tego, co się z tobą dzieje i czego pragniesz, odrzuć iluzje i projekcje, zobacz i nazwij to, co masz przed sobą, bez względu na wszystko, nie bój się walczyć o własne szczęście i wreszcie wyraż to, opowiedz o tym.

Baśń staje tu w jednym szeregu z opowieściami zbawczymi, dzięki którym ludzie stają się nie tylko świadomi, kim rzeczywiście są i czego doświadczają, ale również otrzymują zdolność dotarcia do własnego potencjału twórczego i odwagi działania.”

J. Wais „Ścieżki baśni. Symboliczne wędrówki do wnętrza duszy”, Warszawa, ENETEIA Wydawnictwo Psychologii i Kultury, 2006, s 14.

„Młoda i szczęśliwa para królewska nie może się doczekać upragnionego potomka, udaje się przeto do staruszka pustelnika, słynącego mądrością i znajomością czarów. Jego interwencja jest skuteczna – niedługo potem królowa widzi się przy nadziei. Na krótko jednak przed rozwiązaniem królewicz zaczyna miotać się w łonie matki, krzyczeć i płakać, i nie sposób go udobruchać. Wreszcie ojciec, u szczytu desperacji, obiecuje mu „młodość bez starości i życie bez śmierci”; chłopiec wtedy milknie i spokojnie przychodzi na świat.”

- Chłopiec ten o imieniu Fat-Frumos – Nadobny Junak, wyrusza na poszukiwanie „życia bez śmierci”. Znajduje takie miejsce, poślubia wróżkę, otrzymuje wieczne życie, nie może tylko poznać „Doliny Płaczu”, nie może przekroczyć jej granicy – staje się tak jednak, jak to w baśniach bywa. I jako starzec – wędrowiec, odwiedza rodzinną ziemię. Umiera w tym wiecznym wędrowaniu.
- Baśń jak pisał Eliade ujawnia strukturę poważnego, odpowiedzialnego i nadzwyczajnego przedsięwzięcia inicjacyjnego .
- Inicjacją przeżywaną i doświadczaną jest spotkanie z baśnią przez młodych odbiorców.

LOGOSFERA – środowisko słowa, warstwa języka.

Biskup Adam Lepa

- Logosfera zorganizowana przez osoby ją tworzące,
 - Logosfera rodziny.
 - Słowo jako swoisty prymat człowieka.
-
- Pogłębianie kreatywności w czasach milczenia.

Wychowawca jako świadek uzasadniający nadzieję.

Kardynał Zenon Grocholewski

- Jak w języku wyraża się duchowość Polaków?
- Tworzenie słów – sens wyznacza kontekst
gematria (przypisywanie liczbowych wartości
wyrazom i ich interpretowanie przez liczby) -
Amos Oz.
- Istnienie przez słowo – istnienie przez
wędrowanie
- Tożsamość – to co nas łączy wyznaczniki

Poezja

- Meliczność języka – melodia pamięci i języka.

Bogurodzica, Rota, Mazurek, Modlitwa za ojczyznę Piotra Skargi. Poezja Mickiewicza, Słowackiego, Norwida...

- Brzmienie słów – melodie kultury.
- Chopin – muzyka kultury i słowa pamięci.

- Posiadana wiedza pozwala na skuteczne kształtowanie postaw – wiedzy innych.
- Przestrzeń logosfery łączy to co jest fantazją – literaturą, książką, przekazem jej z rzeczywistością, którą one niejako wyidealizowane przedstawiają. Łączy rzeczywistość z jej wytworami.